

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програми «Практична психологія»

3 курс, 5-й семестр

Денна, заочна форми навчання

Галузь знань

С Соціальні науки,
журналістика, інформація
та міжнародні відносини

Спеціальність

С 4 Психологія

Освітній рівень

Перший (бакалаврський)

Назва кафедри
та викладач /
викладачі

Кафедра практичної психології

Викладач: Шевченко Володимир Вікторович

Лінк на профіль викладача на сайті факультету:
https://pf.udu.edu.ua/images/news/2026/%D0%9F%D0%9E%D0%A0%D0%A2%D0%A4%D0%9E%D0%9B%D0%86%D0%9E%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92.pdf

E-mail: ist-volodymyr@ukr.net

Лінк на профіль викладача у Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Kz2agRkAAAAJ>

I. Основна

мета/цілі навчання

Набуття студентом компетентностей, знань, умінь та навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням напрямів психологічної реабілітації та особливостей організації психологічної допомоги; ознайомлення із методами і прийомами необхідними для вирішення практичних завдань психологічної реабілітаційної роботи; сприяти розвитку особистісних та професійних якостей майбутніх практичних психологів, їхньої подальшої самоосвіти.

II. Місце навчальної
дисципліни в
освітній програмі

Обов'язкова навчальна дисципліна

Цикл професійної підготовки

Шифр у навчальному плані ПП16

Денна ф.н.

Заочна ф.н.

III. Обсяг
навчальної
дисципліни

Кількість кредитів

6 кредитів ЄКТС

Загальна кількість годин

180

	Денна форма	Заочна форма
Лекційні заняття	30	12
Семінарські/ <u>практичні</u> заняття	18/20	6/6
Самостійна робота	112	156

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Значення та місце реабілітаційної допомоги у діяльності практичного психолога

Тема 1.1. Предмет, мета та завдання реабілітаційної допомоги

Предмет, мета та завдання реабілітаційної допомоги. Поняття „психологічна реабілітація”. Специфіка реабілітаційної допомоги у практичній діяльності психолога. Поняття „самореабілітація” та її значення для діяльності практичного психолога. Умови та прийоми здійснення самореабілітації. Вимоги до особистості реабілітаційного психолога.

Тема 1.2. Кризові стани та деструктивна життєва організація як предмет психологічної реабілітації

Поняття „психологічна криза”, „кризовий період”, „кризовий стан”, „кризова життєва ситуація”. Стадії та типи кризи. Чинники виникнення кризового стану. Типи ставлення до кризової ситуації. Поняття „деструктивна життєва організація”. Чинники виникнення деструктивної життєвої організації. Рівні деструктивної життєвої організації та її наслідки.

Тема 1.3. Особливості реабілітаційної допомоги у стані гострого горя

Поняття „горе”, стадії горя, стан гострого горя. Основні чинники виникнення стану гострого горя. Типи переживання горя. Можливості психологічної реабілітації у стані гострого горя.

Тема 1.4. Особливості психологічної реабілітації негативних наслідків розлучення

Сім’я як системна функціональна одиниця. Чинники непорозумінь у сім’ї та їх наслідки. Психологічна характеристика розлученої сім’ї. Переживання втрати при розлученні. Вплив факту розлучення на кожного члена сім’ї. Можливості психологічної реабілітації наслідків розлучення. Сімейна кризова терапія.

Тема 1.5. Особливості психологічної реабілітаційної допомоги потерпілим від насильства

Поняття „насильство”, його види, причини та наслідки. Психологія осіб, що зазнали насильства. Виявлення та діагностування дітей, що постраждали від сексуального насильства. Особливості реабілітаційної допомоги потерпілим від фізичного насильства. Особливості реабілітаційної допомоги потерпілим від психологічного насильства. Особливості реабілітаційної допомоги потерпілим від сексуального насильства.

Змістовий модуль 2. Профілактика та психологічна реабілітація деструктивної життєвої організації

Тема 2.1. Особливості психологічної реабілітаційної допомоги підліткам з суїцидальною поведінкою

Соціально-демографічні особливості суїцидальної поведінки. Психологічний контекст суїцидальної поведінки. Особистісні передумови суїцидальної поведінки. Ознаки наявності суїцидального наміру. Психодіагностика схильності до суїцидальної поведінки. Профілактика і корекція суїцидальних намірів. Особливості реабілітаційної допомоги підліткам, що знаходяться у стані суїцидального розладу.

Тема 2.2. Профілактика та особливості психологічної реабілітації адитивної поведінки

Поняття „адикція” та „адитивна поведінка”. Причини виникнення адитивної поведінки. Поняття „співузалежнення”. Вплив психоактивних речовин на організм людини. Прийоми та засоби реабілітації тютюно- та алкозалежних. Наркотична залежність та можливості її психологічної реабілітації

Тема 2.3. Профілактика та особливості психологічної реабілітації негативних наслідків ранніх статевих стосунків

Робота у підгрупах – розбір та аналіз випадків запитів підлітків стосовно негативних наслідків статевих стосунків. Дискусія – аналіз існуючих міфів стосовно статевого життя, вагітності та венеричних захворювань.

Тема 2.4. Реабілітація негативних наслідків розлучення

Проведення методики „Три дерева” з метою самоаналізу особливостей власної сімейної організації. Робота у підгрупах – визначення психологічного портрету чоловіків та жінок, схильних до дезорганізації сімейного устрою та до розлучення. Моделювання ситуацій спрямованих на тренування здатності аналізу сценарного глухого кута.

Зміст лекційних та практичних занять, завдання для самостійної роботи, питання до заліку та інше містяться на курсі у Moodle: <https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1892>

V. Результати навчання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР20. Демонструвати знання й уміння щодо визначення видів діяльності практичних психологів, їх основних методів роботи; розрізнення категорій клієнтів, які звертаються за психологічною допомогою.

ПР23. Здатність розробляти і реалізовувати програми психологічної реабілітації та підтримки розвитку особистості після кризових подій, орієнтовані на відновлення і зміцнення психічного здоров'я.

ПР25/Д1.У2. Вибирати та застосовувати ефективні процедури, методи, методики для визначення потреб в психологічній просвіті осіб, які потребують психологічної допомоги, батьків (осіб, які їх замінюють), членів родини осіб, які звертаються за психологічною допомогою.

ПР26/Е1.У2. Здійснювати вибір і реалізацію продуктивних моделей, алгоритму технології діяльності.

**VI. Порядок і
критерії
Оцінювання5**

Форми поточного контролю

Поточний контроль	опитування (усні й письмові), презентації кейсів, моделювання психологічних ситуацій, тестування (у тому числі онлайн), складання психологічного висновку, участь у групових дискусіях, виконання рольових вправ, виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ), МКР
Підсумковий контроль	залік у 5 семестрі

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується заліком - максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру складає 100 балів.

До початку залікової сесії здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати залік. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він вивчає навчальну дисципліну повторно на платній основі.

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час заліку, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканом факультету. Повторне складання може бути не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії. Якщо здобувач має більше 3-х академ. заборгованостей, він відраховується з університету.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми освітнього компонента, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з освітнього компонента, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

- **35 – 59 балів з можливістю повторного складання.** Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з освітнього компонента, не вміє логічно, послідовно, ґрунтовно висловлювати думку;
- **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента.** Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щопонеділка з 12.00. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Усі завдання, передбачені навчальною програмою, мають бути виконанні у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:

- 1) опитування (усне, письмове), виконання рольових вправ – 5 балів;
- 2) презентація кейсів – 5 балів;
- 3) моделювання психологічних ситуацій – 3 бали;
- 4) виконання ІНДЗ – 25 балів;
- 5) участь у групових дискусіях – 2 бали;
- 6) виконання МКР – 15 балів

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Артеменко Т. Програма «Важковиховувані діти» / Т. Артеменко, Л. Хоменко // Психолог, 2005, № 4. – С. 8 – 13.
 2. Блінов О.А. Соціально-психологічні основи реабілітації в соціальній роботі : практикум / О.А. Блінов. – К. : НАУ, 2013. – 80 с. 13
 3. Блінов О. А. Функції та специфіка роботи практичного психолога: навч. посібник / О.А. Блінов, П.П. Криворучко, В.М. Марченко. – К. : КИМ, 2009. – 462 с.
 4. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
 5. Бутко К.М. Розлади адаптації та їх психотерапевтична корекція у осіб, які перенесли реконструктивно-відновлювальні операції на кисті / К.М. Бутко // Укр. вісн. психоневрології.— 2014.— Т. 22, вип. 2 (79).— С. 159–162.
-

-
6. Волошин П.В. Принципи медико-психологічної реабілітації осіб, які постраждали під час виконання службових обов'язків в Україні / П.В. Волошин, Н.О. Марута, Л.Ф. Шестопалова, І.В. Лінський // Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, вип. 2 (83). – С. 105.
 7. Джудіт Герман. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору / Г. Джудіт. – Львів, 2015. – 416с.
 8. Маркова М.В. Постстресові дезадаптивні стани на тлі соціальних змін: аналіз проблеми / М.В. Маркова, П.В. Козира // Медична психологія. — 2015. – №1 (37). – С. 8 – 13.
 9. Медико-психологічна реабілітація учасників АТО і тимчасово переміщених осіб: метод. рек. / О. В. Галацан [та ін.].— Харків: Принт Квік, 2016. – 27 с.
 10. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В.Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, І.О. Петряшев [та ін.].— К.: Медицина, 2013.— 463 с.
 11. Методичні вказівки для роботи психолога // Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник / О.М. Кокун, Н.А. Агаєв, І.А. Пішко, Н.С. Лозінська, В.В. Остапчук – К.: НДЦ ГПЗСУ, 2017. - С. 44-119)
 12. Митник О.Я. Психологічне консультування: навчально-методичний посібник / О.Я. Митник. – К: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 128с.
 13. Оверчук В.А. Реабілітаційна психологія: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Вінницький соціально-економічний ін-т Ун-ту "Україна". / В.А. Оверчук — Вінниця : Міленіум, 2007. — 295с.
 14. Пипа Л.В. Депресія й пов'язана з нею суїцидальна поведінка в дітей і підлітків: сучасні уявлення і стан проблеми. Частина 1. / Л.В. Пипа, С.В. Римша, Р.В. Світолиник, Ю.М. Лисиця // Здоров'я ребенка. – 2014. – №6. – С. 92-99.
 15. Психологічна реабілітація: навчальний посібник для викладачів і магістрантів спеціальності „Психологія” / Укладач: Єгорова О.Б. – Слов'янськ: СДПУ, 2005. – 23 с.
 16. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник / Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. – Львів: Колесо, 2008. - 144 с.
 17. Сиротюк А.В. Робота з девіантними підлітками / А.В. Сиротюк // Психолог, 2005. - №18. – С. 8 - 9.
-

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри практичної психології (протокол №1 від 28.08.2026 р.)